

Leto 2011 se bliža koncu in zares se veselimo prihajajočega leta 2012 v katerem se bo pričelo usposabljanje SUVOT. Prihaja mnogo razburljivih novih stvari in v novem letu bi jih radi delili z vami.

V tej izdaji vam bomo predstavili možnosti poklicnega usposabljanja za ljudi, ki težave v duševnem zdravju v Španiji, Nemčiji, Sloveniji in na Poljskem. Tako boste ugotovili, da obstaja več možnosti; kot je na primer naš poklicni kuharski tečaj.

Poleg tega vas bomo seznanili o našem zadnjem srečanju v Sloveniji in prikazali potek dela iz leta 2011.

Upamo, da boste uživali ob branju!

Ekipa TEAM

Poklicno usposabljanje za ljudi s težavami v duševnem zdravju in ljudi z duševnimi motnjami: priložnosti zanje v vsaki od partnerskih držav

SSTANJE V ŠPANJI

Kot ste lahko prebrali v našem prejšnjem glasilu je vključevanje v proces dela prvi korak za socialno integracijo ljudi s težavami v duševnem zdravju, vendar je to še vedno zelo zapleteno. Zato, da bi olajšali zaposlitvene zmožnosti te ciljne skupine, je potrebno zelo kvalitetno usposabljanje, ampak na žalost je v Španiji le nekaj takšnih služb in programov, ki so posebej prilagojeni njihovim potrebam. Imamo zasebne pobude kot so na primer delavnice, tečaji za usposabljanje, pomožne službe, ki se ukvarjajo z zaposlovanjem in program PCPI (Začetni program za zaposlitveno usposabljanje), ki predstavlja edinstveno uradno javno možnost.

Dokaz, da so ta prizadevanja specifičnih služb za usposabljanje redka, je pomanjkanje uradnih statistik o usposabljanju za zaposlovanje ljudi s težavami v duševnem zdravju / duševno motnjo. V privatnem sektorju imamo organizacije kot so FFAFES, FSC Inserta ali ONCE Foundation, ki promovirajo tečaje in usposabljanja in se osredotočajo na potrebe naše ciljne skupine. V letu 2010 je več kot 500 ljudi, ki imajo težave v duševnem zdravju sodelovalo v teh delavnicah in od tega je 67 udeležencev končno tudi dobilo službo.

V javnem sektorju se poudarja pomembnost zgoraj omenjene PCPI (Začetnega programa za zaposlitveno usposabljanje); to je uradna pot pri kateri španska vlada manjša stopnjo brezposelnosti zaradi tveganja socialne izključitve otrok v sekundarnem izobraževanju (zaradi na primer duševne motnje in/ali duševne bolezni). Istočasno tudi omogočajo profesionalno kvalifikacijo, ki naj bi jim olajšala dostop na trg dela.

Fundacija INTRAS je ena od pravnih oseb, ki omogočajo to vrsto usposabljanja na območju regije Castilla y León. Program PCPI, ki ga vodi INTRAS je namenjen mladim ljudem starim med 16 in 21 let s kakršnim koli problemom z duševnim zdravjem, vedenjskimi motnjami in/ali s težavami pri učenju, ki jim ni možno slediti s konvencionalnim usposabljanjem. Program PCPI, ki ga vodi INTRAS v Valladolidu, obstaja že dve leti in usposablja učence, da postanejo administracijski pomočniki. Program je strukturiran v več posameznih modulov o tehničnem znanju in prav tako o vsesplošnem znanju, poleg tega se stalno posveča okrepitvi nekaterih osnovnih socialnih veščin, ki jim omogočajo boljšo prilagoditev službi in integracijo v družbo.

JSTANJE V SLOVENIJI

Na položaj oseb z oviranostmi oz. s težavami v duševnem zdravju na trgu dela dandanes vpliva več subjektivnih kot tudi objektivnih dejavnikov, kot so na primer: stanje v ponudbi in povpraševanju po delovni sili, zatečena gospodarska situacija, ukrepi za pospeševanje zaposlovanja te kategorije delavcev, njihova preostala/ohranjena dela zmožnost, vrsta poklica, predsodki (stigma) in stereotipna razmišljanja. Delodajalci se v trenutni gospodarski situaciji poslužujejo pragmatičnosti v kontekstu doseganja poslovnega optimuma.

Biti označen kot "duševno bolan" pomeni že samo po sebi spremembo v vsakem delčku posameznikovega življenja. Spremeni pa se tudi položaj na trgu delovne sile. Kriza bo minila, ostala pa bo etiketa za vse življenje, ki je pravzaprav najhujši del tovrstnega obolenja, ki se kaže največkrat tudi v ponesrečenih poskusih uporabnikov, da bi dobili delo, kar še prispeva k že tako neugodni samopodobi in meče sence na načrte o prihodnosti. Zakonodajca, ki ureja področje duševnega zdravja posega v slovenskem prostoru predvsem v zdravstveno politiko in posledično v politiko oziroma aktivnosti na področju socialnega varstva oseb s tovrstnimi težavami, ki obravnava predvsem:

- sistem zdravstvene in socialno varstvene skrbi na področju duševnega zdravja,
- nosilce oziroma nosilke te dejavnosti ter pravice osebe med zdravljenjem v oddelku pod posebnim nadzorom psihiatrične bolnišnice,
- obravnavo v varovanem oddelku socialno varstvenega zavoda in v nadzorovani obravnavi,
- postopke sprejema osebe:
 - na zdravljenje v oddelek pod posebnim nadzorom psihiatrične bolnišnice;
 - v obravnavo v varovani oddelek socialno varstvenega zavoda;
 - v nadzorovano obravnavo;
 - v obravnavo v skupnosti.

Na področju socialnega varstva sicer vpeljuje tri pomembne novosti, in sicer:

- koordinator obravnave v skupnosti,
- zastopnik pravic oseb na področju duševnega zdravja ter
- multidisciplinarni timi, ki jih imenujejo centri za socialno delo za vsak posamezni primer.

Ne ureja pa področja zaposlovanja oseb s težavami v duševnem zdravju in njihovo pridobitev statusa invalida.

Zaposlovanje invalidov tako urejata Zakon o urejanju trga dela kot splošni predpis in Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, ki skupaj s programskimi akti Vlade Republike Slovenije o izvajanju aktivne politike zaposlovanja povezuje ta področja usposabljanja in zaposlovanja invalidov v zaključeno celoto. Poleg navedenih omenjeno področje ureja tudi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, v delovni zakonodaji pa Zakon o delovnih razmerjih, ki kot pogoj za zaposlitev v določa usposobljenost invalida za opravljanje določenih del in obravnava invalide kot zaščiteni kategorijo delavcev, delovno razmerje proti volji te kategorije delavcev pa lahko preneha le pod zakonsko določenimi pogoji.

Državni zbor Republike Slovenije je leta 2008 sprejel Zakon o ratifikaciji Konvencije Organizacije združenih narodov o pravicah invalidov, ki je prvi pravno zavezujoči dokument Združenih narodov o človekovih pravicah invalidov. Na tej osnovi kot eni izmed podlag, je bil leta 2010 sprejet Zakon o izenačevanju možnosti invalidov, ki ureja področje enakih možnosti in nediskriminacije invalidov in skupaj z Zakonom o uresničevanju načela enakega obravnavanja ter drugimi predpisi s področja odpravljanja diskriminacije predstavlja celovit in sistemski pristop k odpravljanju ter preprečevanju diskriminacije na podlagi invalidnosti.

STANJE V NEMČIJI

Nemško pravo teži k zagotavljanju enakih osnovnih pravic za vse ljudi, ne glede na to ali so kakorkoli invalidni ali ne. Dve od najbolj pomembnih pravic sta po vsej verjetnosti pravica do samoodločbe in pravica do sodelovanja v kulturnem življenju. V kodeksu socialnega varstva obstaja knjiga (SGB IX), ki se izrecno nanaša na rehabilitacijo invalidnih ljudi in sodelovanje z njimi. Tukaj se tudi najdejo odgovorni ponudniki storitev za ljudi z invalidnostmi, ki so pogojene s težavami v duševnem zdravju. To so na primer pisarna socialne pomoči za mladino ali agencija za delo.

Centri za poklicno usposabljanje oseb s težavami v duševnem zdravju / duševnimi motnjami skrbijo, da se le-tem zagotovi možnost koriščenja njihove pravice do sodelovanja na trgu dela. To so institucije za rehabilitacijo, ki so specializirane da odgovarjajo potrebam njihovih udeležencev. V teh institucijah jim je na voljo več služb, ki jim nudijo usluge, kot pa v šolah ali

podjetjih za splošno usposabljanje.

Usposobljena ekipa trenerjev, učiteljev, pedagogov in psihologov spremlja in podpira rehabilitacijski proces. Odvisno od človeka in od vrste invalidnosti obstaja 24-urna nega 7 dni v tednu in prav tako se tem ljudem nudi podpora v vsakodnevem življenju. Zanje obstaja možnost življenja v internatni skupnosti ali vožnja med domom in delovnim mestom.

V CJD v mestu Frechen je na voljo približno petnajst delovnih področij, na primer za vrtnarja, hišnega oskrbnika, pleskarja, zidarja, prodajalca, frizerja, in ostalo...Tukaj v CJD opravlja poklicno usposabljanje približno 300 mladih ljudi, ki so kakorkoli ovirani. Po celotni Nemčiji pa za to ciljno skupino obstaja kar 52 takšnih centrov, ki jim nudijo poklicno usposabljanje (pregled na <http://www.bagbbw.de/>). Torej možnosti za ljudi, ki imajo težave v duševnem zdravju / duševne motnje, da sodelujejo v poklicnem usposabljanju, ki jim omogoča vstop na trg dela so precej dobre. Prav tako po navadi stroške za to prevzame agencija za delo.

STANJE NA POLJSKEM

Glede na poljski državni popis, je na Poljskem 5,4 milijonov ljudi z invalidnostmi, kar predstavlja 16% vseh prebivalcev. 2,5 milijona oseb z invalidnostmi je v letih primernih za zaposlitev, ampak 80% le-teh ne dela. To dejstvo lahko pripišemo kot rezultat ovir v izobraževalnem sistemu. Na Poljskem ima skoraj 36% ljudi z invalidnostjo zgolj osnovno izobrazbo in število le-teh ljudi z dokončano višjo izobrazbo ne presega niti nekaj procentov...

Vse preveč pogosto je predpisano individualno poučevanje (izven učilnice), katero otroke z invalidnostjo vodi do izolacije od njihovih vrstnikov in povzroča luknje v njihovem znanju. Vse to se kasneje kaže v problemih, ki jih imajo ob prehodu na višjo šolo ali ob udeležbi na poklicnih usposabljanjih ter z zaključkom le-teh. Na Poljskem ni univerzalnega sistema, ki bi na institucijah za poklicno usposabljanje omogočal individualne smeri v razvoju, kar ljudem z invalidnostjo preprečuje pridobivanje kvalifikacij. Skupne srednje šole in poklicne šole še vedno niso razvile specialnih metod izobraževanja prilagojenega ljudem z duševno invalidnostjo in poleg tega šolske stavbe pogosto niso prilagojene njihovim potrebam...

Med drugim si je pa vredno zapomniti, da je stopnja nezaposlenosti med ljudmi z invalidnostjo, ki imajo končano višjo izobrazbo relativno nizka – na Poljskem samo okoli 5,4%. To dejstvo nakazuje na to, da nudenje podpore ljudem z invalidnostjo, pri iskanju izobrazbe in znanj, pomeni uspeh v njihovem prihodnjem poslovnem življenju.

Združenje Grodzki Theatre zaposluje 64 ljudi z najvišjo stopnjo

Srečanje po prvem letu v Sloveniji

invalidnosti, saj v enote za delovno rehabilitacijo vključuje tudi tiste z duševnimi boleznimi. Združenje je v decembru leta 2004 kot donacijo od župana mesta Bielsko-Biala, pridobilo industrijsko stavbo. Po prenovi dveh nadstropij, je združenje tam ustanovilo enoto za poklicno rehabilitacijo: tiskarno in knjigovoznico, ki zaposlujeta in omogočata delo 42 ljudem z invalidnostmi iz območja Bielsko-Biala. Leta 2009 je združenje ustanovilo že drugo enoto za poklicno rehabilitacijo - hotel v mestu Laliki, Beskidi Mountains, ki predstavlja prostor za počitek in rehabilitacijo. Hotel zagotavlja zaposlitev, vključno s prevozom na delo 22 ljudem z vsakovrstnimi invalidnostmi iz bližnjih vasi in mest. Torej, cilj naših socialnih podjetij je pomoč tem delavcem pri vstopu na odprti trg dela.

Letos se je od 18. do 20. oktobra po prvem letu projekta SUVOT, ekipa sestala v Sloveniji. Predvsem smo se posvečali organizaciji nalog, ki morajo biti opravljene v prihajajočem letu 2012, še posebej usposabljanju mentorjev v Nemčiji in pilotskem usposabljanju SUVOT, ki se bo v maju 2012 pričelo v Sloveniji, Nemčiji in Španiji.

Prav tako smo diskutirali o nekaterih podrobnostih glede priročnika za učitelje in o učbenikih za udeležence, ki so v bistvu že skoraj gotovi. Vse to so zelo kvalitetni didaktični pripomočki in zelo smo že navdušeni, da jih bomo preizkusili med pilotskim izvajanjem projekta.

Na srečo smo imeli čas, da smo lahko obiskali nekatere Ozarine enote v Mariboru in Prekmurju, ki predstavljajo dnevne centre, pisarne za inormiranje in svetovanje ter hčerinsko invalidsko podjetje. Pri tem smo vsi partnerji pridobili dragocene izkušnje; to priložnost smo izkoristili zato, da smo se naučili mnogo novih stvari in si ogledali kako delujejo profesionalci v drugih državah.

Pregled dela opravljenega do sedaj

Leto 2011 je bilo naporno. Ekipa SUVOT je pripravila vse didaktične pripomočke, ki so potrebni za kakovostno izvedbo pilotskega projekta naslednje leto. Razvili smo predmetnik za kuharski tečaj (teoretične in praktične ure) in specifično motivacijsko metodologijo, ki bo udeležencem omogočala izboljšati in pridobiti nekatere pomembne veščine.

Načrtovali smo tudi usposabljanje profesionalcev, ki bodo vodili te tečaje in logistične zadeve ki smo jih predvideli za enoletne poklicne tečaje usposabljanja.

Ekipa SUVOT je zelo veliko doprinesla k širjenju SUVOT projekta na lokalni, državni in meddržavni ravni in trudili se bomo, da bomo tako delovali tudi v prihodnje. Med drugim si lahko ogledate našo spletno stran

<http://suvot.intras.es>, ki vključuje ažurne informacije o projektu ter zanimive kuharske recepte iz vseh partnerskih držav, preko katerih z zainteresiranimi delimo okuse naših nacionalnih kuhinj.

Ena iz med naših glavnih nalog pa je, da se končno preseže stigmatizacija ljudi s težavami v duševnem zdravju in prepričani smo, da bo prav projekt SUVOT zelo veliko pripomogel k temu.

Kontakt

Sveže informacije o projektu SUVOT najdete na spletni strani

<http://suvot.intras.es>

in prav tako na naši facebook strani

<http://es-es.facebook.com/pages/Suvot-Project/166486543372824>